

Kemikaalikampania tõstis murekohana esile riskide ebapiisava hindamise

Silja Soon

töötervishoiu peaspetsialist

Möödunud aasta teisel poolel toimus Portugali juhtimisel Euroopa Liidu kõigis liikmesriikides ja Norras ühtne kemikaaliohutuse teavituskampania, mille üheks osaks oli ettevõtete kontrollimine. Eestis jõudsid tööinspektorid 150 ettevõttesse, kus peamiseks tuvastatud murekohaks oli riskide ebapiisav hindamine.

Enne kontrollide algust said kampaniaga seotud tegevusvaldkondade (puidu- ja mööblitööstus, pagaritööstus, autoremonditöökojad, keemiline ja tööstuslik puhastus) ettevõtted Tööinspektsioonilt enesehindamise küsimustiku, millega püüdsime suunata tööandjaid mõtlema olulistele töötervishoiu ja -ohutuse küsimustele ohtlike/kahjulike kemikaalidega töötamisel. Kampania korraldajate suuniste järgi kontrolliti 10% küsimustiku saanud ettevõtetest.

Ajavahemikus septembrist detsembrini viisid tööinspektorid läbi 150 kemikaalikampania sihtkontrolli. Ettevõtete tegevusalade järgi jaotusid kontrollimised järgmiselt: puidu- ja mööblitööstuses 44 külastust, pagaritööstuses 36 külastust, keemilise puhastuse ja tööstusliku puhastusega tegelevaid ettevõtteid kontrolliti kumbagi 17 korral ja autoremonditöökodasid kontrolliti 36 korral.

Illustratsioonid: www.chemicalscampaign.eu

Võrreldes järelevalvega haaratud ettevõtteid töötajate arvu järgi, siis kontrolliti enim (65 korral) 10-50 töötajaga väikeettevõtteid, mikroettevõtteid (kuni 9 töötajat) kontrolliti 50-l ja üle 50 töötajaga ettevõtteid 35 juhul.

Kemikaalidega kokkupuutuvatele töötajatele avaldavad kahjulikud ained kõige sagedamini mõju naha või hingamisteede kaudu. Pooltel kontrollitud juhtudest oli tegemist ka kahjulike ainete kombineeritud mõjuga – toime oli samal ajal nii hingamisteedele, nahale kui mõnedel juhtudel ka seedeelunditele.

Hinnanguleht hõlmas paljusid näitajaid

Sihtkontrollideks töötas Tööinspektsioonil välja vastava hinnangulehe. See hõlmas järgmisi asjaolusid: kemikaalipakendite märgistamine, ohutuskaartide olemasolu, keemiliste ohutegurite hindamine riskianalüüsis, mõõtmiste korraldamine, töötajate väljaõpe, tervisekontroll ning asjakohaste isikukaitsevahendite väljastamine. Lisaks jälgiti töökeskkonna parandamisele suunatud tegevusi, olgu selleks töö võimalik automatiseerimine või sobiva ventilatsiooni väljaehitamine. Tähelepanu pöörati ka ohtlike kemikaalide ladustamisele, vajalike esmaabivahendite olemasolule ja tuleohu ennetamisele või likvideerimisele.

Erinevaid õigusaktidega sätestatud nõuete rikkumisi fikseeriti kokku 127 ettevõttes, kokku märgiti 428 erinevat puudust. Lisaks loendati suuliste või kirjalike soovitude arv – 129 ettevõttele kokku 443 kirjalikku või suulist soovitust.

Ettevõtteid, kus tööinspektor ei tuvastanud mitte ühtegi rikkumist ja seetõttu puudus ka vajadus märkuste ja soovitude tegemiseks, oli kokku seitse. Teisisõnu, seitsmes ettevõttes 150st oli töökeskkond inspektori hinnangul kemikaalide kasutamise seisukohast korras.

Sihtkontroll tuvastas, et kõige sagedamini eksitakse keemiliste ohutegurite riskide hindamisel – ohtlike ainete kasutamist ei olnud hinnatud või oli alahinnatud kolmandikul kontrollitud juhtudest. Tähelepanu väärrib asjaolu, et üle 30%

ettevõtetest olid kemikaaliriskid küll objektiivselt hinnatud, kuid puudus igasugune tegevusplaan riskide vähendamiseks või vältimiseks.

Juhendamine oli puudulik kolmandikus ettevõtetest

Kolmandikus kontrollitud ettevõttest polnud töötajaid juhendatud nõuetekohaselt ning neis puudusid ohutu töö juhendid. Kehva teadlikkust ohtlike ainetega töötamisest sai aga ette heita ainult 12% ettevõtete töötajate puhul.

Muud laadi rikkumisi esines harvem. Ohtlike kemikaalide pakenditel täheldati puudulikku märgistust alla 10%-l juhtudest, 5%-l juhtudest kasutati kemikaalide taarana selleks ebasobivaid anumaid, ohutuskaardid puudusid ligikaudu 20%-l ettevõtetest. 3%-l ettevõtetest puudus kemikaali käitluskohal vajalik koht-äratõmme, üldventilatsioon oli ebatõhus või puudus üldse 3%-l juhtudest. 15%-l ettevõtete töötajatest ei olnud võimalik kasutada sobivaid isikukaitsevahendeid ja 18%-l ettevõtetest puudusid vajalikud esmaabivahendid.

Kokkuvõtteks võib öelda, et kontrollimise tulemused olid ootuspärased

ja pigem positiivsed, sest kahel kolmandikul ettevõtetest olid tingimused kemikaalidega töötamiseks head. Ettevõtetes, kus esines vajakajäämisi, hoiavad tööinspektorid tingimuste parandamisel silma peal.